

Hendrik Pierson

Marcel Jansen

In de winter van 1872/1873 moest er een nieuwe hoofdonderwijzer worden benoemd aan een van de openbare scholen in 's-Hertogenbosch. De heer Morren, hoofdonderwijzer aan de Diakonieschool (een in naam protestantse 'volkschool') was een serieuze kandidaat voor deze functie en de diakenen waren van plan de kinderen van hun op te heffen 'Geuzenschulleke' met Morren mee te laten gaan naar de stadsschool. Midden in de 'Schoolstrijd' werd onverwacht een katholiek benoemd aan de neutrale stadsschool. De diakenen bleven echter bij hun besluit de kinderen naar de stadsschool - met de katholieke onderwijzer - te laten gaan en zo veel geld uit te sparen, ondanks de protesten van een van hun predikanten, Hendrik Pierson.

Pierson (1834-1923) werd op 11 februari 1869 beroepen in 's-Hertogenbosch en deed zijn intrede in de gemeente op 30 mei 1869. Pierson was eerder twaalf jaar predikant geweest in Heinenoord (bij Rotterdam). Hier groeide hij naar de richting in de Nederlandse Hervormde Kerk die kerk en volk wakker wilde schudden: het Réveil. In zijn jeugd was hij door zijn ouders al in aanraking gekomen met deze beweging, die de nadruk legde op bekering van zonde en een christelijke levenshouding in praktijk wilde brengen door actief 'Getuigen en Redden' (titel van een in 1878 begonnen maandblad waarin Pierson schreef). Het Réveil riep op tot 'orthopraxie', het in de praktijk brengen van je geloof.

In Den Bosch zette Pierson zich onder meer in voor protestants-christelijk onderwijs, maar vond 'zijn eigen' kerkenraad tegenover zich. Deze spande zich in voor neutraal onderwijs in de stad. Zoals boven reeds gezegd wilden de diakenen de protestantse school voor arme kinderen, het 'Geuzenschulleke', wegens de

hoge kosten sluiten. Dit was een doorn in het oog van ds. Hendrik Pierson. Hij stelde de kerkenraad daarop voor een protestantse school te stichten, niet uit vijandschap tegen het katholicisme, maar om een waarsachtig reformatorisch geluid te laten horen. Voor het beginsel zouden ook katholieken respect tonen en de arme kinderen kregen een school! De 'liberale' kerkenraad wees dit voorstel echter af.

Piersons vers 'Liberale zelfvoldoening' uit de bundel *Flitsen. Gedichtjes van een gemoedsbezwaarde* (Amsterdam 1876) klaagt de houding van de moderne liberale lautheid in de Nederlandse Hervormde Kerk aan:

'Mijn schoolpolitiek is voortreffelijk goed;
Zij stelt heel de natie tevree;
De duizenden wien zij volstrekt niet voldoet,
Die tel ik eenvoudig niet mee'.

Toen Piersons pogingen in de kerkenraad om tot de oprichting van een pro-

testantse school te komen op niets uitliepen ging hij tot actie over. Hij kocht voor eigen rekening à f 3800,- een oud schoollokaal in de Korte Putstraat en belegde op 19 mei 1874 een vergadering met een aantal medestanders over de oprichting van een bijzondere school. Een van hen was trouwens de Bossche rechter Mr. A.F. de Savornin Lohman, toekomstig kamerlid, minister en een van de voormannen van de Antirevolutionaire Partij en later de Christelijk Historische Unie! Zij wisten de f 50.000,- bijeen te brengen die nodig waren voor de oprichting van een protestantse school die op 5 mei 1876 werd geopend. De naam van Pierson is bewaard in het naar hem genoemde college voor mavo, havo en vwo.

Op 11 oktober 1876 werd in een kerkenraadsvergadering officieel meegeedeeld dat hij benoemd was tot directeur van de Gestichten in Zetten (voor verwaarloosde en gevallen meisjes). Op 21 oktober nam Pierson de benoeming in Zetten aan. Hier begon zijn strijd tegen de gereguleerde prostitutie die in 1911 met een overwinning eindigde. In de Zedenwet van dat jaar was een bordeelverbod opgenomen. Dit jaar stemde de Tweede kamer in met de opheffing van het bordeelverbod!

Literatuur

- M. Bossenbroek en J.H. Kompagnie, *Het Mysterie van de verdwenen bordelen. Prostitutie in Nederland in de negentiende eeuw* (Amsterdam 1998).
- Otto J. de Jong, *Geschiedenis der Kerk*, 12e druk (Nijkerk 1992).
- P.L. Schram, *Hendrik Pierson. Een hoofdstuk uit de geschiedenis van de inwendige zending* (Kampen 1968).
- *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse protestantisme 1* (Kampen 1978).